

πρωταγόμενος

## ΟΔΗΓΟΣ ΚΡΙΤΩΝ



## **ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

Το πρόγραμμα «Εικονικές Δίκες Πρωταγόρας» αποτελεί την ακαδημαϊκή κορωνίδα του εκπαιδευτικού μη κερδοσκοπικού οργανισμού «Afixis» καθώς συμβάλλει ενεργά στην αναδιαμόρφωση του ελληνικού εκπαιδευτικού προτύπου διδασκαλίας, του θεμελιώδους στόχου του οργανισμού μας.

Κύριος στόχος του προγράμματος είναι η εμβάθυνση των νέων μαθητών στην ρητορική τέχνη μέσα από την εξάσκηση σε πρωτότυπες μορφές δικαστικών αγώνων. Η ενασχόληση με ζητήματα που έχουν απασχολήσει τη διεθνή νομική κοινότητα βοηθάει τους νέους να αντιληφθούν σε μεγαλύτερο βάθος τη σημασία της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, ενώ μέσα από την ενάσκηση στη ρητορεία κατακτούν τα γνωστικά εργαλεία για να διαρθρώσουν έναν συλλογισμό με αρχή, μέση και τέλος. Σε ρόλο δικηγόρων και μαρτύρων, οι συμμετέχοντες καλούνται να επιχειρηματολογήσουν προσπαθώντας να πείσουν ένα άκρως απαιτητικό Προεδρείο καθώς και μία βμελή ομάδα ενόρκων οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Οι «Εικονικές Δίκες Πρωταγόρας» δεν αποτελούν απλώς ένα πρόγραμμα ρητορείας αλλά αντίθετα, εμβαθύνουν στη διαμόρφωση ενός ομαδικού μοντέλου όπου κάθε μέλος έχει διακριτό και ξεχωριστό ρόλο, ο οποίος είναι ζωτικός για την επιτυχία της ομάδας.

Στόχο μας αποτελεί να καταστήσουμε το πρόγραμμα σε θεσμό στην ελληνική εκπαίδευση ο οποίος θα συντελέσει στη διαμόρφωση ενός πιο ευχάριστου και ενδιαφέροντος προτύπου διδασκαλίας των μαθημάτων της κλασικής παιδείας, στοχεύοντας στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, στην καταπολέμηση της αγοραφοβίας και στην ανάπτυξη των ρητορικών τους ικανοτήτων.

*Ο συγκεκριμένος οδηγός στοχεύει στην παροχή όλων των απαραίτητων εργαλείων που θα πρέπει να κατέχει κάθε κριτής πριν συμμετάσχει στον διαγωνισμό. Η ορθή τήρηση των ακολούθων οδηγιών αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή διεκπεραίωση του διαγωνισμού μας, για αυτό και παρακαλούνται όλοι οι υποψήφιοι κριτές να αφιερώσουν τον απαραίτητο χρόνο για την κατανόηση του περιχομένου του*

## **ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗ;**

Ο ρόλος του κριτή και η ορθή διεκπεραίωση του από τους υποψηφίους έχει κομβικό ρόλο, τόσο στην διατήρηση του υψηλού ακαδημαϊκού επιπέδου του διαγωνισμού «Εικονικές Δίκες Πρωταγόρας» όσο και στην αποτελεσματική λειτουργία της συνολικής εκπαιδευτικής δραστηριότητας του οργανισμού μας. Ο κριτής είναι ταυτόχρονα συντελεστής αλλά και καταλύτης της διαδικασίας καθώς πέρα από τον ρόλο του «δικαστή» τον οποίο καλείται να υποδυθεί, αναλαμβάνει και να εκπαιδεύσει τους συμμετέχοντες μέσω των παρατηρήσεων και των συμβουλών που καλείται να παρέχει στους νέους ρήτορες.

Ο κριτής στα πλαίσια του διαγωνισμού αναλαμβάνει αφενός σε συνεργασία με το υπόλοιπο «προεδρείο του δικαστηρίου» να κρίνει για το αποτέλεσμα της δίκης, αναδεικνύοντας την νικήτρια ομάδα εκ των δύο ενώ αφετέρου αναλαμβάνει να αξιολογήσει την επίδοση κάθε ομιλητή. Τα σχόλια και η αξιολόγηση των κριτών έχουν σκοπό την επιμόρφωση και βελτίωση των μαθητών. Ο ρόλος τους ως εκ τούτου είναι αμιγώς εκπαιδευτικός και δεν έχει ως στόχο την επίπληξη των μαθητών.

Στα πλαίσια της διαδικασίας και του διαγωνισμού, οι ρόλοι που μπορεί να αναλάβει ένας κριτής είναι δύο (2).

**(α) Πρόεδρος:** είναι ο επικεφαλής των κριτών, ο οποίος διευθύνει τη συζήτηση και εξασφαλίζει την ομαλή διεξαγωγή της δίκης και την τήρηση των κανονισμών, ενώ δύναται να απευθύνει προαιρετικά έως δύο (2) ερωτήσεις εκτός χρόνου στον Α' Δικηγόρο κάθε ομάδας.

**(β) Πάρεδρος:** Αξιολογεί την επίδοση των συμμετεχόντων σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, ενώ δύναται να απευθύνει έως δύο (2) ερωτήσεις εκτός χρόνου εφόσον δεν ασκήσει το δικαίωμά του ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου. Ο αριθμός τους ανέρχεται σε δύο (2) ανά δίκη.

Πρέπει να γίνει κατανοητό στο Προεδρείο ότι οι ερωτήσεις που θα απευθύνουν δεν έχουν ως σκοπό να αποδομήσουν την επιχειρηματολογία των ομάδων. Αντιθέτως γίνονται προκειμένου να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να αποσαφηνίσουν τη θέση τους και κάποια σημεία τα οποία μπορεί να μην είναι ιδιαίτερα ξεκάθαρα στην επιχειρηματολογία τους.

Στο πλαίσιο του σχολείου, τους ρόλους των κριτών αναλαμβάνουν ο υπεύθυνος καθηγητής και ο/οι απόφοιτος/οι που έχει/έχουν οριστεί από τον οργανισμό ή από τον υπεύθυνο καθηγητή. Εάν οι πιθανοί κριτές είναι κάτω από τρεις, τότε οι παρόντες μπορούν να αναλάβουν περισσότερους ρόλους προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία.

## **Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

Εφόσον έχουν συγκεντρωθεί εντός της αίθουσας όλα τα πρόσωπα που εμπλέκονται στη Δίκη και λάβουν τις θέσεις τους, η διαδικασία ξεκινάει άμεσα. Ο Πρόεδρος καλωσορίζει τους παρευρισκόμενους και παρουσιάζει το αντικείμενο της Δίκης. Αφού καλωσορίσει και τις αντίδικες πλευρές, ο Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της ακροαματικής διαδικασίας.

### **1. Εναρκτήριες Αγορεύσεις**

Ο Πρόεδρος καλεί τον Α' Δικηγόρο Υπεράσπισης να προβεί στην εναρκτήρια αγόρευσή του και να επιχειρηματολογήσει για τέσσερα (4) λεπτά υπέρ της θέσης του. Το Προεδρείο του Δικαστηρίου έχει δικαίωμα να απευθύνει έως και τέσσερις (4) ερωτήσεις εκτός χρόνου στον Α' Δικηγόρο Υπεράσπισης επί των θέσεών του. Δυνατότητα απάντησης στα ερωτήματα έχει και ο Β' Δικηγόρος Υπεράσπισης εν περιπτώσει που ο Α' Δικηγόρος αδυνατεί να απαντήσει -εις βάρος ωστόσο της ατομικής βαθμολογίας του Α' Δικηγόρου αλλά υπέρ της ατομικής βαθμολογίας του Β' Δικηγόρου και υπέρ της ομαδικής βαθμολογίας.

Αφού ολοκληρώσει ο Α' Δικηγόρος Υπεράσπισης την αγόρευσή του ή ολοκληρωθεί ο χρόνος τους, ο Πρόεδρος τον ευχαριστεί και καλεί τον Α' Δικηγόρο Αντιλογίας να προβεί στη δική του εναρκτήρια αγόρευση και να υπέρ της θέσης του, καθώς και να ανασκευάσει την επιχειρηματολογία της Υπεράσπισης για τέσσερα (4) λεπτά. Το Προεδρείο του Δικαστηρίου έχει δικαίωμα να απευθύνει έως και τέσσερις (4) χρόνου ερωτήσεις στον Α' Δικηγόρο Αντιλογίας επί των θέσεών του. Δικαίωμα απάντησης στα ερωτήματα έχει και ο Β' Δικηγόρος Αντιλογίας εν περιπτώσει που ο Α' Δικηγόρος αδυνατεί να απαντήσει -εις βάρος ωστόσο της ατομικής βαθμολογίας του Α' Δικηγόρου αλλά υπέρ της ατομικής βαθμολογίας του Β' Δικηγόρου και υπέρ της ομαδικής βαθμολογίας.

Επίσης, εάν η απάντηση στην ερώτηση που δέχεται ο Α' Δικηγόρος από το Προεδρείο, πρόκειται να παρουσιαστεί ως επιχείρημα κάποιου Μάρτυρα, ο Δικηγόρος έχει το δικαίωμα να μην απαντήσει, εξηγώντας τον λόγο, χωρίς να αξιολογηθεί αρνητικά από το Προεδρείο.

### **2. Εξέταση Μαρτύρων**

Εφόσον και ο Α' Δικηγόρος Αντιλογίας ολοκληρώσει ή τελειώσει ο χρόνος του, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου τον ευχαριστεί και ανακοινώνει την έναρξη εξέτασης των μαρτύρων. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου καλεί τον Α' Μάρτυρα Υπεράσπισης. Μόλις η εξέτασή του ολοκληρωθεί, καλεί τον Α' Μάρτυρα Αντιλογίας και μόλις και η δική του εξέταση ολοκληρωθεί, συνεχίζει και καλεί εναλλάξ έναν μάρτυρα από κάθε ομάδα, μέχρι να ολοκληρωθεί η εξέταση όλων των παρευρισκόμενων μαρτύρων.

### **3. Ενστάσεις**

Σε περίπτωση απρεπούς και επιθετικής συμπεριφοράς των δικηγόρων κατά τη διαδικασία εξέτασης των μαρτύρων, οι δικηγόροι της ομάδας -της οποίας ο μάρτυρας εξετάζεται από την αντίπαλη ομάδα- έχουν το δικαίωμα προβολής ένστασης ενώπιον του Προεδρείου για προσβολή επί προσωπικού. Κάθε ομάδα έχει το δικαίωμα να προβάλλει έως τρεις (3) ενστάσεις σε όλη τη διάρκεια μιας Εικονικής Δίκης. Το Προεδρείο θα εξετάσει το αίτημα και θα αποδεχθεί ή απορρίψει την προβληθείσα ένσταση, αξιολογώντας αναλόγως της απόφασής του και την ομάδα που έδειξε απρεπή συμπεριφορά. Ενστάσεις γίνονται δεκτές κατά περιπτώσεις όταν, κατά τη διάρκεια της εξέτασης του Μάρτυρα, οι Δικηγόροι κάνουν ερωτήσεις που αφορούν την ιδιότητα ή το επάγγελμα του Μάρτυρα. Το αν θα γίνει ή όχι δεκτή η ένσταση, είναι στην ευχέρεια του Προεδρείου. Δεν υπάρχει δυνατότητα διαλόγου κατά την διατύπωση μίας ένστασης ανάμεσα στις ομάδες.

### **4. Τελικές Αγορεύσεις**

Μόλις ολοκληρωθεί η εξέταση και του τελευταίου μάρτυρα, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κηρύσσει τη λήξη της εξέτασης των μαρτύρων και παραχωρεί χρόνο δύο έως τρία (2-3) λεπτά στους Β' Δικηγόρους να προετοιμάσουν την τελική τους агόρευση. Έπειτα, καλεί αρχικά τον Β' Δικηγόρο Υπεράσπισης και έπειτα τον Β' Δικηγόρο Αντιλογίας να συνοψίσουν μέσα σε τέσσερα (4) λεπτά όλα όσα διαμείφθηκαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης, με σκοπό ανάδειξης της θέσεως της ομάδας του καθενός.

Εφόσον έχουν ολοκληρώσει και οι δύο πλευρές τη σύνοψή τους, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ευχαριστεί τους Δικηγόρους και τους Μάρτυρες και κατόπιν ανακοινώνει τη λήξη της ακροαματικής διαδικασίας. Ανακοινώνει τον χρόνο στον οποίο πρέπει να επιστρέψουν όλοι στην αίθουσα για να ακούσουν την ανακοίνωση της ετυμηγορίας του Προεδρείου και των Ενόρκων.

### **5. Ετυμηγορία**

Αφού επιστρέψουν όλοι στην αίθουσα, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου καλεί τον επικεφαλής των ενόρκων, ο οποίος ανακοινώνει την απόφαση. Ευχαριστεί τους ενόρκους για την υπηρεσία τους, τους απαλλάσσει από τα καθήκοντά τους και ανακοινώνει την ετυμηγορία του Προεδρείου. Εν περιπτώσει που το σώμα των Ενόρκων και το Προεδρείο του Δικαστηρίου έχουν αντίθετη ετυμηγορία αναφορικά με την νικήτρια ομάδα, την τελική απόφαση λαμβάνει ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κατά την κρίση του.

Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ανακοινώνει τη νικήτρια ομάδα και κηρύσσει τη λήξη της Δίκης.

## ΠΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΩ ΕΝΑ ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ;

Η αξιολόγηση των συμμετεχόντων χωρίζεται σε τρία επίπεδα: α) περιεχόμενο, β) δομή και γ) έκφραση. Συνολικά το ανώτατο όριο πόντων που μπορεί να συγκεντρώσει ένας ομιλητής ανέρχεται στους 100, ενώ ο χωρισμός των πόντων γίνεται όπως παρουσιάζεται κατωτέρω:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: 50/100

ΔΟΜΗ: 30/100

ΕΚΦΡΑΣΗ: 20/100

Με βάση αυτά τα δεδομένα ο κριτής καλείται να βαθμολογήσει την επίδοση κάθε ομιλητή έχοντας πάντα ως δεδομένο την ηλικία των διαγωνιζόμενων αλλά και την δυσκολία της προς εκδίκαση υποθέσεως. Η συμπλήρωση της βαθμολογίας συνδυάζεται πάντα με σχολιασμό της επίδοσης του ομιλητή ο οποίος θα πρέπει να είναι σαφής και περιεκτικός αλλά και να στοχεύει στην παροχή χρήσιμων και εξατομικευμένων συμβουλών για βελτίωση της επίδοσης των συμμετεχόντων. Η βαθμολογία έχει ως μοναδικό σκοπό την ανάδειξη της νικήτριας ομάδας και του καλύτερου ομιλητή ενώ η προσωπική αξιολόγηση του κάθε ομιλητή γίνεται με τα σχόλια στο φύλλο αξιολόγησης.

Στο **Περιεχόμενο** αξιολογείται η επιχειρηματολογία του κάθε Προσώπου της Δίκης. Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία ή έρευνες, καθώς δεν αποδεικνύονται, δεν είναι 100% αξιόπιστα και συνεπώς δεν έχουν θέση σε δίκη. Τα επιχειρήματα πρέπει να κρίνονται από την οπτική γωνία ενός μέσου ατόμου, να αξιολογούνται δηλαδή ως προς τη γενικότερη πειστικότητά τους, χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις. Επίσης, ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται η παραπάνω επιχειρηματολογία πρέπει να είναι αναλυτικός και ξεκάθαρος, χωρίς να παραλείπεται κανένα λογικό μέρος του συλλογισμού, όσο δεδομένο και αν μοιάζει. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δείξει η ομάδα όσον αφορά τους Μάρτυρες και την ισχύ των επιχειρημάτων τους καθώς, αφού εξετάζονται από την αντίπαλη ομάδα, είναι πιο πιθανόν να βρεθούν σε πιο ευάλωτη θέση. Οι λόγοι των Μαρτύρων αποτελούν προέκταση των επιχειρημάτων των Δικηγόρων, και, εφόσον σκοπό έχουν να ενισχύσουν την θέση της ομάδας, πρέπει να αντιμετωπίζονται ανάλογα. Επομένως, σύμφωνα με αυτόν τον συλλογισμό, αξιολογείται και η συνοχή της ομάδας στο σύνολο. Επιπρόσθετα, θετικά αξιολογείται η σωστή χρήση του δικαιώματος ένστασης. Τέλος, πρέπει οι συμμετέχοντες να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί με τη χρήση παραδειγμάτων στον λόγο τους, καθώς, αν η παρουσία τους είναι υπερβολική στο λόγο, τότε τονίζονται τα κενά του συλλογισμού. Στη συγκεκριμένη κατηγορία συνυπολογίζονται και οι ερωτήσεις των Δικηγόρων. Το Περιεχόμενο αξιολογείται με πενήντα (50) στα εκατό (100).

Σχετικά με την **Δομή** μίας ομιλίας είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό στους συμμετέχοντες ότι ένας δικανικός λόγος χωρίς αρχή, μέση και τέλος δυσκολεύει ιδιαίτερα κάθε ακροατή στην κατανόηση των επιχειρημάτων που παραθέτει αλλά και στην συγκράτηση των βασικών θεματικών αξόνων που θίγει. Ένας «εύπεπτος» δικανικός λόγος θα πρέπει να κάνει διακριτά τα τμήματα στα οποία χωρίζεται και θα πρέπει να παρέχει ένα νοητό σχεδιάγραμμα της πορείας που πρόκειται να ακολουθήσει. Ο κριτής θα πρέπει να δίνει μεγάλη έμφαση στην προσπάθεια διαλεύκανσης και απλούστευσης της σκέψης ενός ομιλητή. Στη συγκεκριμένη κατηγορία, θετικά αξιολογείται η παρουσίαση των επιχειρημάτων ανάλογα με την ισχύ τους, δηλαδή πρώτο πρέπει να παρουσιάζεται το πιο ισχυρό επιχείρημα της ομάδας και τελευταίο το πιο αδύναμο. Θετικά αξιολογείται και η σωστή ομαδοποίηση των επιχειρημάτων της κάθε ομάδας από τους δεύτερους δικηγόρους ενώ αρνητικά αξιολογείται η μη τήρηση του χρόνου. Συγκεκριμένα, σε κάθε ρόλο, ανάλογα με το χρόνο του, το +/- 15 δευτερόλεπτα δεν έχει βαθμολογική επίπτωση.

Τέλος το ζήτημα της **Έκφρασης** αποτελεί και το μεγαλύτερο διακύβευμα της επιτυχημένης και αποδοτικής διεξαγωγής του διαγωνισμού μας. Στην ρητορική τέχνη το Α και το Ω ενός άρθριου λόγου είναι η εκφορά του. Θα πρέπει να υπάρχει μια ισοστάθμιση ανάμεσα στον λεξιλογικό πλούτο μιας ομιλίας και στην απλότητα της έκφρασης. Σημαντική συμβουλή αποτελεί η αποφυγή χρήσης δύσκολων εννοιών που δεν είναι πλήρως αποσαφηνισμένες στο μυαλό των συμμετεχόντων. Ένας καλός ομιλητής διακρίνεται από την καθαρή εκφορά του λόγου του χωρίς άγχος και μεγάλη ταχύτητα στην ομιλία, από την σιγουριά και την αυτοπεποίθηση στην διατύπωση των ιδεών του, από την επιλογή εκφραστικών μέσων που προσφέρουν γλαφυρότητα και παραστατικότητα στον λόγο του (εκφραστικές κινήσεις του σώματος, εναλλαγή στον τόνο της φωνής). Ο συμμετέχων δεν φτάνει να είναι κατανοητός στο Προεδρείο, αλλά και σε όλη την αίθουσα και να κάνει πάντα φανερή τη συνάφεια των λεγομένων του με το προς εξέταση θέμα. Η παροχή συμβουλών στο κομμάτι της έκφρασης αποτελεί το δυσχερέστερο τμήμα της αξιολόγησης καθώς η έκφραση βελτιώνεται μόνο μέσω της διαρκούς τριβής με τη γλώσσα. Προσπαθούμε επομένως να ενθαρρύνουμε τους ομιλητές μέσα από τα σχόλια μας και να τους προτρέπουμε σε συνέχιση της προσπάθειάς τους. Αποφεύγουμε να παρέχουμε τυποποιημένες εκφράσεις καθώς αυτές καθιστούν ξύλινο έναν δικανικό λόγο ενώ επίσης περιορίζουν την φαντασία και τους ορίζοντες των ομιλητών. Επίσης, στα θετικά αξιολογείται η θεατρικότητα του κάθε ομιλητή και το κατά πόσο “ζει τον ρόλο” τον οποίο έχει επιλέξει, χωρίς υπερβολές. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι κάποιος ομιλητής ο οποίος δεν έχει την άνεση να εκφέρει τον λόγο του χωρίς να διαβάζει τις σημειώσεις του θα αξιολογηθεί αρνητικά. Αντιθέτως, αρνητικά αξιολογείται η αγενής, ειρωνική ή προσβλητική συμπεριφορά προς το Προεδρείο ή τους αντιδίκους.

Ακολουθεί ο «Δεκάλογος της αξιολόγησης» ο οποίος και παρέχει χρήσιμες συμβουλές για έναν νέο κριτή:

1. Παρέχουμε καταρχήν γενικά σχόλια επί της επίδοσης του μαθητή δίνοντας έμφαση στο περιεχόμενο, τη δομή και την έκφραση του,
2. Αποφεύγουμε σκληρές εκφράσεις όπως «μέτρια επίδοση», «εκφραστική ανεπάρκεια» κλπ και προσπαθούμε ευγενικά να προσδιορίσουμε τις αδυναμίες του ομιλητή,
3. Προσπαθούμε να είμαστε σύντομοι, λακωνικοί και κατανοητοί, καθώς σχόλια σε βάθος μπορούν να γίνουν σε προσωπικό επίπεδο μετά το πέρας του αγώνα,
4. Δεν αφήνουμε να εννοηθεί σε καμία περίπτωση η έκβαση του αγώνα μέσα από τα σχόλια μας, ο σχολιασμός των μαθητών γίνεται για την βελτίωση των ίδιων και είναι ανεξάρτητος από τη κρίση μας για το αποτέλεσμα της δίκης,
5. Εκτιμούμε την ηλικία και τις δυνατότητες του κάθε ομιλητή ξεχωριστά χωρίς να κάνουμε σε καμία περίπτωση συγκρίσεις με άλλους διαγωνιζόμενους και εστιάζουμε πάντα καθαρά στην ατομική εικόνα του καθενός,
6. Όταν θέλουμε να επεκτείνουμε τον σχολιασμό μας σε επίπεδο ομαδικής επίδοσης δεν συγκρίνουμε τα μέλη μεταξύ τους ούτε σχολιάζουμε με τρόπο που δείχνει κάποια προτίμηση προς κάποιο μέλος της ομάδας,
7. Αφήνουμε τη βαθμολογία να αναδείξει τη διαφορά μεταξύ των ομιλητών,
8. Κρατάμε πάντα στο μυαλό μας ότι είναι μια καθαρά παιδαγωγική διαδικασία και προσπαθούμε να εστιάσουμε τόσο στα θετικά ενός ομιλητή όσο και στο πως μπορεί να βελτιώσει τις αδυναμίες του,
9. Παροτρύνουμε τους μαθητές με εκφράσεις που θα δώσουν κουράγιο και δεν θα απογοητεύσουν,
10. Είμαστε πάντα ανοιχτοί σε προσωπικό διάλογο με κάποιον συμμετέχοντα που ζητάει συμβουλές για την βελτίωση της εκφραστικής του δυνατότητας ή του περιεχομένου των ομιλιών του.



## **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ**

Δυστυχώς δεν είναι λίγες οι φορές όπου κατά τη διάρκεια των επίσημων διαγωνισμών, δημιουργούνται εντάσεις εντός της αίθουσας. Πολλές φορές οι εντάσεις αυτές προκαλούνται από συμμετέχοντες, οι οποίοι είναι πολλές φορές προσβλητικοί και ειρωνικοί είτε απέναντι στους αντίδικους είτε ακόμα και απέναντι στο Προεδρείο. Σε πρώτη φάση, το Προεδρείο ζητάει από τον συμμετέχοντα να ανακαλέσει και να ζητήσει συγγνώμη από την αίθουσα. Εάν η προσβλητική συμπεριφορά συνεχιστεί, το Προεδρείο προειδοποιεί τον συμμετέχοντα ότι στην τρίτη παρατήρηση θα του αφαιρέσει τον λόγο και θα τον αποβάλλει από την αίθουσα, κάτι το οποίο όντως κάνει εάν η κατάσταση συνεχιστεί. Οι επιπτώσεις στη βαθμολογία είναι ανάλογες. Άλλες φορές το Προεδρείο μπορεί να βρεθεί στην δύσκολη θέση γονείς ή εκπαιδευτικοί να διαταράσσουν την ηρεμία της αίθουσας ακόμα και να προσβάλλουν την κρίση των κριτών. Σε αυτή την περίπτωση, η στάση που θα κρατήσει το Προεδρείο πρέπει να είναι ανάλογη. Σε πρώτη φάση, εξηγεί στον γονέα/εκπαιδευτικό με ευγενικό τρόπο ότι η συμπεριφορά του δεν είναι πρέπουσα για την αίθουσα. Εάν συνεχιστεί, το Προεδρείο θα πρέπει να ζητήσει από τον γονέα/εκπαιδευτικό να αποχωρήσει.